

Aanleiding en doel

Het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer, kortweg DAW, is een initiatief van LTO Nederland, op uitnodiging van de Rijksoverheid. Samen met de Unie van Waterschappen hebben zij afspraken gemaakt met als doel het leveren van een bijdrage aan de internationale wateropgaven in agrarische gebieden; de haarvaten van het watersysteem. Dit wordt in uitvoering gebracht door middel van bovenwettelijke maatregelen. Op deze manier wordt een economisch sterke en duurzame landbouw gerealiseerd.

Om de knelpunten op het gebied van het waterbeheer op te lossen vindt er vanuit DAW intensieve samenwerking plaats tussen de agrarische sector, waterschappen, provincies en de andere partijen, zoals natuurorganisaties, drinkwaterbedrijven, agrarische collectieven en onderwijsinstellingen.

Voor de regio Groningen is in 2017 door de provincie Groningen en de waterschappen Hunze en Aa's en Noorderzijlvest de "Bestuursovereenkomst inzet DAW" gesloten. Elke provincie in Noord-Nederland heeft een eigen bestuursovereenkomst gesloten met de partners. Deze overeenkomst heeft als doel om gezamenlijk regionaal invulling te geven aan de uitvoering van DAW. Juist DAW biedt een goed voertuig om de doelen van de KRW, de Nitraatrichtlijn en de wateropgaven – gekoppeld aan regionaal maatwerk - te behalen. Met de Bestuursovereenkomst zijn procedurele afspraken gemaakt over beschikbaarheid, openstelling en uitvoering van de regionale financieringsregelingen.

In de periode 2014-2017 zijn er door Provincie Groningen, Waterschap Noorderzijlvest en Waterschap Hunze en Aa's investeringen gedaan in DAW-projecten. Deze projecten zijn DAW-gerelateerd, maar komen dus niet voort uit de gesloten Bestuursovereenkomst in 2017.

De DAW-infographic brengt de voortgang in beeld van de DAW-bestedingen in Noord-Nederland. Deze visualisatie van financiering, deelname van agrariërs en sectorale en geografische spreiding biedt een duidelijk overzicht van de stand van zaken in mei 2020. In deze infographic wordt voor Noord-Nederland de voortgang van het DAW in beeld gebracht, omdat een substantieel deel van de projecten over alle drie de provincies is uitgerold.

De informatie op de infographic is hieronder toegelicht.

Totaal aantal projecten

In de visualisatie zijn 36 DAW-projecten meegenomen, allen in de voorbereidings- of uitvoeringsfase. Reeds afgeronde projecten die zijn gestart voor de bestuursovereenkomsten een feit waren, zijn niet meegenomen in dit overzicht.

Gemiddeld beoogd aantal agrariërs per project

Het beoogd gemiddeld aantal deelnemers per project is 171. De verschillen in vorm en structuur van de projecten zorgen voor uiteenlopende aantallen. Zo hebben bijvoorbeeld projecten gericht op bewustwording en kennisdeling een grotere doelgroep dan projecten gericht op pilots en monitoring. Bij laatst genoemde projecten ligt het aantal betrokken agrariërs veel lager, maar hierbij start de werving veel eerder zodat de deelnemers in de voorbereidingsfase al in beeld zijn.

Spreiding over de provincies

De spreiding over provincies geeft aan hoeveel projecten er per provincie worden uitgevoerd. Daarnaast zijn er 3 interprovinciale projecten die plaatsvinden in (minimaal) twee provincies. In deze visualisatie zijn voor de provincie Drenthe uitsluitend de projecten geselecteerd die worden uitgevoerd in de beheergebieden van Waterschap Noorderzijlvest en Waterschap Hunze en Aa's. Dit betekent dat het werkelijke aantal projecten in Drenthe hoger ligt dan op de infographic staat aangegeven.

Sector

Het onderdeel Sector geeft een beeld van de verdeling van projecten over de verschillende agrarische sectoren: bloembollen, melkveehouderij, glastuinbouw en akkerbouw. Onder de categorie 'overkoepelend' vallen sector-overstijgende projecten. Deze projecten zijn dan bijvoorbeeld gericht op zowel melkveehouderij als akkerbouw.

Soort maatregelen

In deze matrix zijn de hoofddoelen waterkwantiteit en waterkwaliteit (minder verlies van nutriënten en gewasbeschermingsmiddelen) uitgezet tegen de typen projecten (bodem/perceel of erf). Bodem en perceel zijn bij deze categorisatie samengevoegd. Uitgevoerde maatregelen op perceelniveau hebben automatisch invloed op de bodem en vice versa. Wat blijkt is dat relatief het grootste deel (14) van de 36 projecten gericht is op de nutriëntenhuishouding in de bodem van agrarische percelen. Het voorkomen van af- en uitspoeling van nutriënten naar het oppervlaktewater vanaf het perceel staat hierbij centraal. Het leeuwendeel van de projecten komt ten goede aan meerdere doelen.

Totale investering

De totale investering (€ 21.300.000) is opgebouwd uit een deel gefinancierd door overheden en een deel gefinancierd door deelnemende agrariërs. Tot de financiering door overheden is ook financiering van derden zoals onderwijsinstellingen gerekend. Dit aandeel bedraagt minder dan € 100.000. Bijdragen van deelnemende agrarische loonwerkers aan de bodemverdichtingsprojecten worden tot de financiering door agrariërs gerekend. Naast geldbedragen investeren agrariërs bij een aantal projecten veel tijd in de uitvoering van maatregelen, demo's en pilots. Deze tijd is niet in euro's vertaald en dus niet meegenomen in de weergegeven investering.

Gemiddelde investering per project

Dit onderdeel geeft de verdeling weer van de gemiddelde investering per project over overheden en agrariërs. Kanttekening hierbij is dat het budget per project sterk uiteen kan lopen.

Groningen

In de provincie Groningen zijn momenteel 13 DAW-projecten in voorbereiding of uitvoering. Drie projecten hiervan worden op interprovinciale schaal ook uitgevoerd in Drenthe en Friesland. Het totale budget van deze 13 projecten bedraagt ruim 6,5 miljoen euro.

Tot slot

De DAW-infographic biedt - anders dan een volledige voortgangsrapportage - een snel analytisch overzicht van het totaal van de projectbudgetten tot nu toe. Bij de uitvoering van de projecten blijkt dat de bewustwording van betrokken agrariërs ten aanzien van het verbeteren van de water- en bodemkwaliteit duidelijk merkbaar is. De praktijkgerichte kennisdeling en gebiedsgerichte samenwerking met demo's, informatiebijeenkomsten en pilots in het veld laten zien dat agrariërs aan de slag gaan en willen en nieuwe inzichten krijgen. De belangstelling en deelname van agrariërs bij informatiebijeenkomsten en demo's is groot. Daarnaast zorgen fysieke investeringen ervoor dat er daadwerkelijk iets verandert in de bedrijfsvoering. Dit komt het behalen van de internationale waterdoelen voor onder andere Kaderrichtlijn Water en de Nitraatrichtlijn gekoppeld aan regionaal maatwerk en samenwerking met gebiedspartners ten goede. Uit de "Nationale analyse waterkwaliteit" van Planbureau voor de Leefomgeving (2020) blijkt, dat uitgevoerde maatregelen van DAW-projecten kunnen bijdragen aan de verbetering van de kwaliteit van het oppervlaktewater. De effecten van de DAW-maatregelen op de waterkwaliteit zijn momenteel regionaal niet in beeld te brengen. Deze effecten treden op de (middel-)lange termijn op en worden mede bepaald door verschillende factoren. Hierdoor is het lastig om het effect van een specifieke maatregel te duiden. De komende jaren moet duidelijk worden hoe de effecten gekwantificeerd kunnen worden.